L. TROHA 1-7-44
122 SEATON ST.,
TORONTO, 2.

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at the Post Office Dept. Ottawa.

Edinost

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto $3.00
Za pol leta 1.75

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Vol. 2. No. 66 Price 5c. TORONTO, ONTARIO FRIDAY, JUNE 23, 1944 Price 5 c. Let. 2. št. 66.

Najnovejša slika priljubljenega voditelja Narodno-osvobodilne in partizanske armade Jugoslavije, maršala Tita.

Pregled bojevnih črt proti fašizmu

Padec Sherbourga Neizogiben

NAD DVA TISOČ LETAL BOMBARDIRALO BERLIN.

DE GAULLE PREVZEME OBLAST NA OSVOBOJENEM OZEMLJU.

London, 21 ju. — Poročilo iz glavnega stana zavezniške armade, je danes med drugim naznanilo, da so ameriške čete komaj okrog 1000 metrov od zalivnega pristanišča Sherburgh in so ljute bitke takorekoč po ulicah tega mesta v teku. Z tem je napovedan padec pristanišča neizogiben in se računa, da je nad 50.000 nacističnih sil zasačenih ob tem zalivu.

Pred nedavnim je po Londonskem radio poročevalec naslovil nacistične sile, da se predajo ker je njihov položaj popolnoma brezupen. Edino ste dve izbiri, "smrt ali se pa predati", je zaključil svoj nagovor poročevalec. Toda ,kakor razvidno iz dnevnih poročil, nacisti so skušali pod vsako ceno evakuirati večji del zasačene armade na polotoku Sherburga.

Dokler ameriške čete vodijo odločno borbo za omenjeno pristanišče in da je njegov padec neizgiben, britski in kanadski odelki prodirajo Tilly-Sur-Seulle, vzhodnem delu bojne črte. Nacistične sile si prizadevajo pod vsako ceno vzdržati glavni položaj ob francoskem obrežju. Napram poročilom izvršenih je bilo več napadov s večjo koncetranijo tankov in topništva. Toda, zavezniška armada je z posebnim uspehom odbila nacistični napad in stopnjema napreduje v notrajnost ozemlja.

Medtem zavezniški letalci so izvedli kakor se računa en od največjih napadov na Berlin. Namreč sodelovalo je nad 2 tisoč bojnih letal ter pri tem vrglo na tisoče ton bombnega eksploziva. Celoten položaj Nemčije se zdaj nahaja obdan s železnim obročem okrog in okrog. Zavezniški letalci bombardirajo važne industrijske objekte in svojih baz v Italiji, zdaj v Franciji in tudi Sovjetski Uniji. Tako je postala zračna ofenzivna koncetracija zavezniške zračne sile vred s zračno silo Sovjetske Unije z treh strani proti Nemčiji.

Nadaljne vesti trdijo, da bo general de Gaulle prevzel oblast na osvobojenem ozemlju Francije. Ljudstvo, ki ga je sprejelo z posebnim navdušenjem, kakor smo že poročali, je pripravno slediti njegovi zapovedi dajati največjo pomoč zovezniški armadi. Na več krajih partizani so napadli nacistične posadke v notranjosti Francije in pri tem pobili večje število vojaštva in pa raztrelili prometne vezi. Posebno zadnjega tedna so ponovili aktivnost partizani v južni Franciji in pa v zaledju bojne črte, kjer so bili podprti z zavezniškimi padalnimi četami.

Medtem značilno je, da je bilo med nacističnimi vjetniki tudi vojakov različnih narodnosti, namreč Poljakov, Madžarov, Slovakov in celo Japoncev. Na posamebnih točkah so pa izvrševale svoj zločinski posel takozvane ljubice nemških Fritcev katere so z nasmehom zvabile vojake zavezniške armade in jih na ta način pobijale. Nekoliko teh je tudi v vjetništvu.

Celoten položaj zavezniške armade je trden in kakor pravijo voditelji prva zmaga je zodobljena. Pot v Berlin je odprta!

Poslaniku izročen potni list

Washington — Vladni department Zdr. držav je izročil potni list poslaniku Finske, Hjelmar J. Procope in trem njegovih svetovalcev z pripombo, da ob prvi priložnosti odpotujejo iz Zdr. držav. Odlok vladnega departmenta je nasledil na podlagi propagande nazoperne interesom Zdr. držav, omenjenega poslanstva.

Zunajni krogi podajajo temu koraku vladnega departmenta posebno pažnjo, toda značilno je to, da je vladni department naznanil, da ne pomeni prekinitev diplomatičnih odnošajev vsled odslovitve omenjenega poslanca. Kot znano Zdr. države so v diplomatičnih odnošajih z Finsko, kljub temu da je slednja na strani sovražnika Zdr. držav. Enako tudi Finska ni napovedala vojno slednjim. Toda, diplomatični krogi smatrajo da ni nobenega vzroka za popolno prekinitev diplomatičnih odnošajev z Finsko.

IMPERIJALISTIČNA POHLEPNOST JAPONCEV

Moskva — V reviji "Vojna in delavski razred", je izšel članek, kateri na poseben način razlaga impirijalistično pohlepnost Japoncev. Namreč japonsko časopisje pogosto govori o takozvani "Azijski Imperiji" v katero vključuje seveda dober del Sibirije.

Toda znani pisatelj Klementi Popov v omenjenem članku precej ostro opozarja japonske impirijaliste o njihovih težnjah priključitve tujega ozemlja pod svojo oblast. Težnje japonskih impirijalistov so že nekaj krat doživele poraz, ter ga bodo tudi topot.

TRETJA OBLETNICA SLAVNIH ZMAG RDEČE ARMADE

Po zavzetju Vipuri, vojaški krogi napovedujejo kapitulacijo Finske

Moskva, 22 jun. — Glavno poveljstvo Rdeče Armade je včeraj naznanilo zavzetje Vipuri, drugega večjega mesta Finske. V počast njenim odelkom, katerim zapoveduje general Govorov, je v Moskvi izstreljeno 12 salv iz 224 topov.

Fašističnih nazorov elementi finske vlade, so polagali po vrzocu svojih gospodarjev v Berlinu, največje zaupanje močnim obrambnim črtam, katere da bodo vzdržale napad Rdeče Armade. Zgodilo pa se je nasprotno in ne v prid upanja finske fašistične reakcije, katera je odgovorna za nadaljne žrtve finskega naroda, tembolj v prid Rdeči Armadi.

Rdeča Armada je vdarila z tako silo v zadnjih 11 dni, da je zdrobila tri obrambne črte, vključno Mannerhain črto, ter točasno zavzela Vipuri, drugo največje mesto Finske. Vojaški krogi napovedujejo kapitulacijo Finske, oziroma odstranitev onih reakcionarnih elementov, kateri so odklonili ponudo Sovjetske Unije za premirje. Ti krogi so kot znano vztrajali in hoteč v svetu svetu znova podati vtis, češ, kako se Finska bori za svojo "neodvisnost" proti ruskega boljševizma in vsled tega zasluži opravičenje. V tem duhu so izdajali nagovor na narod in ga navduševali k porazni borbi. Toda, nihče drugi ne znaša odgovornost za daljne žrtve, škodo in pa sramoto, kakor reakcionarni krogi finske vlade, ki so zadnjih 25 let bili največja opora nemškega fošizma.

Danes je tretja obletnica slavnih zmag Rdeče Armade, katera je rešila svet pred nemškim fašizmom. Njej gredo zasluge vred z narodi Sovjetske Unije, da se nemška fašistična vojna mašina približuje svojemu poginu. Močni odelki Rdeče Armade z vzhoda in pa zavezniška armada s zapada, juga vred z Narodno-osvobodilno Armado Jugoslavije, pospešujejo pogin fašistični zverini. V tem duhu dela in besede kličemo: "Naj živi slavna Rdeča Armada in njen neustrašeni poveljnik, maršal Stalin"!

Železni samokrmilec

London — Dolgo napovedovano nemško tajno orožje je razodkrito, katero je v obliku letala, železni samokrmilec. Prejšna mnenja so bila, da je ravnano po radio in da leti nad 600 milj na uro. Poznejša poizvedovanja vojaških znanstvenjakov so dognala, da je železni samokrmilec ravnan na poseben mehanični način in leti do odločene razdalje z naglico kakih 300 milj na uro, ter nosi tako močno eksplozivno snov, ki zadostuje bombi od ene tone in je vporabno samo za enkrat.

Vojaški krogi trdijo, da je glavna baza za spuščanje samokrmilcev čez kanal v Anglijo, Calais v Franciji. Zadnje dni, po se so pojavila kaj pogosto v zraku zaporedoma železna samokrmilna letala, so zavezniški bombniki bombardirali Calais in je bilo dognano, da je število teh zmanjšan za nekoliko dni.

Dejstvo tajnega orožja je precej činkovito vsled močne eksplozije, je naznanil angleški minister za municijo, toda daleč pa od pričakovanega uspeha. Kajti njegova vporaba je samo za enkrat in tudi tedaj ni sigurno za določeno tarčo. Kaj kmalo bomo pa zaustavili nevarnost tajnega orožja, je pripomnil angleški minister.

Fašistični izpadi v Montrealu

Montreal — Na previden način podtaknjena mladina z strani fašističnih elementov, je že nekajkrat vprizorila izgrede. Pred nedavnim je zažgano cerkveno poslopje židovske cerkve, ter je prišlo do izgredov tudi med vojaštvom in pa takimi civilnimi skupinami.

Senator T. D. Bouchard, je predvčerajšnem v svojem govoru opozoril javnost na podtalno fašistično organizacijo, ki skuša delati izgrede naperjene proti enotnosti kanadskega in francosko-kanadskega ljudstva.

Medtem ista skupina je izvedla izgrede v dvorani kjer je imel govoriti vodja delavsko progresivne stranke, Tim Buck. Izgredniki so se pri tem poslužili z prepevanjem himne in pozneje so pa izvajali fašistične pozdrave med seboj.

Kaj na vse to poreče justično ministerstvo, bo pokazala bodočnost, če dejansko služi svoji svrhi.

Sedma nacistična ofenziva razbita

NAD OSEM TISOČ SOVRAŽNIH VOJAKOV POBITO

Napram poročilo Svobodne Jugoslavije z dne 19 junija, sedma nacistična ofenziva v zapadni Bosni, je doživela svoj slavni poraz. Ljute bitke so bile v teku izmed 25 maja in 10 junija, katerih rezoltat je, da je sovražnik izgubil na osem tisoč vojakov in častnikov, ter večjo količino vojne opreme.

Odelki Narodno-osvobodilne vojske so bili podpirani po zavezniški zračni sili. Zavezniški letalci so skoraj zaporedoma bombardirali nacistične položaje in pa koncetracijo rezervne armade.

V bližini Lajkovca, Srbija, partizanski odelki so izvedli uspešno napad na sovražno letalsko bazo in pri tem poleg baze vničili 10.000 litrov petroleja. Nadalje poročilo trdi da so se vojaki nekega bolgarskega batalijona sedemdeset po številu vred z sedem častnikov predalo 24 srbski diviziji.

Po porazu nacističnih sil v zapadni Bosni in Banjaluki, odelki Narodno-osvobodilne vojske, so pobili v Banji 860 sovražnih vojakov in zaplenili večjo količino vojne opreme.

Iz prejšnih vesti je potrjeno, da je prešel na stran Narodno-osvobodilne vojske major Djurovič, eden od častnikov Mihajloviča, vred z tisoč vojakov in častnikov. Medtem v Moravski dolini so bile organizirane štiri nove divizije Narodno-osvobodilne vojske.

Narodno-osvobodilna vojska in Partizanski odelki, so kakor razvidno zdrobili že sedmo nacistično ofenzivo. Nacistične sile so skušale vse v svoji moči vničiti njene junaške odelke, toda ta poskus je popolnoma poražen.

Nacistična propaganda drsi k poginu

Moskva — Ob tretji obletnici slavnih zmag Rdeče Armade in pa dobrega medsebojnega zavezništva Vel. Britanije, Sovjetske Unije in Zdr. držav, je podano pregledno poročilo o nacističnih izgubah na vzhodni fronti. Namreč nacistične izgube znašajo pobitih in vjetih vojakov in častnikov, 7,800.000, dočim znašajo izgube Sovjetske Unije, 5,3000.000.

Medtem v pregledu dosedajnega uspeha na bojni črti proti fašizmu, se povdarja na breupno nacistično propagando da naredi razkol med zavezniki. Enotnost med zavezniki je danes močnejša kot kdaj prej in nacistična propaganda preživlja in se približuje popolnemu poginu.

STALIN DOBIL ODLIKOVANJE

Moskva — Vrhovni Svet Z. S. S. R., je podelil častno odlikovanje maršalu Stalinu, za vodstvo in junaško obrambo Moskve v letu 1941. To je prvo odlikovanje Stalina v tej vojni, je naznanjeno potom radia iz Moskve.

Pregovori o formiranju Jugoslovanske vlade

Dr. Šubašič razgovarjal z maršalom Titom. Vprašanje kralja odloženo za po vojni.

London, 19 ju. — Napram tozadevnim vestim iz Bari, Italija, je ugotoviti, da so se vršili pregovori o formiranju jugoslovanske vlade med predstavniki maršala Tita in dr. Šubašičem. Namreč, dr. Šubašič je prispel z tem namenom tja potem ko je položil prisegu kralju Petru in prevzel nalogo sestaviti vlado, da predhodno pregovarja z predstavništvom Antifašističnega Sveta Narodnega osvobojenja Jugoslavije. Razgovori so se vršili zadnja tri dni in kakor vesti trdijo, dr. Šubašič je medtem osebno razgovarjal z maršalom Titom.

Posamezno časopisje trdi, da je bil med obema dosežen popolen sporazum. Toda oficijelni krogi ne potrjujo teh vesti, razen da so mnenja o možnosti kake kompromisne vlade, katera bi bila ustrezna Osvobodilnemu gibanju in pa zaveznikom. Iz dosedajnih izjav je ugotoviti le, da so bila mnoga vprašanja glede Jugoslavije med maršalom Titom in dr. Šubašičem, razčiščena in nikjer ni omenjeno, da je prišlo do popolnega sporazuma. Slednje je tembolj verjetno, ker ako so prejšne vesti resnične, da je dr. Šubašič imel namen pregovarjati s izdajalcem Mihajlovičem in drugimi protinarodnimi elementi z svrho sporazuma za kompromisno vlado, tedaj je vnaprej tak kompromis popolnoma izključen.

Jugoslovanski krogi v Bari. Italija in Londonu so mnenja, ako pride med dr. Šubašičem in Titom, ter drugimi predstavniki Osvobodilnega gibanja do sporazuma za sestav vlade, ki bi ustrezala Osvobodilnemu gibanju in zaveznikom, bi tak sestav bil mogoč edino od ljudi in pa strank, ki vodijo borbo v zemlji in katerim je narod dal svojo zaupnico. Poleg tega znano je, da je dr. Šubašič prevzel nalogo za sestav vlade le pod gotovimi predpogoji. Namreč v naprej je predvidena potreba stopiti v direktne pregovore z maršalom Titom in predstavništvom Antifašističnega Sveta Narodnega osvobojenja Jugoslavije; zagotovilo z strani kralja, da se povrne v Jugoslavijo edino ako se narod pri splošnih volitvah izreče zato; imenovanje maršala Tita v taki vladi vrhovnim poveljnikom in pa, da se vsa dosedanja uradna poslanstva bivših begunskih vlad podvrže izključno njegovem nadzorstvu, odnosno dr. Šubašiču. Toda pred slednjim je enako vprašanje, kakor je bilo pred kraljem glede Mihajloviča, da se odreče dr. Mačeka, katerega obsoja novo vodstvo Hrvatske Kmetske Stranke in pa narodna vlada maršala Tita.

Koliko uspeha je v tem dosegel dr. Šubašič, zaenkrat govori se o sporazumu. Razni politični krogi komentirajo te vesti na razne načine. Posamezni krogi se celo norčujejo iz tega vprašanja.

(Nadaljevanje na 4 st.)

VOLILNA ZMAGA CCF V SASKATCHEWAN

Konservativci poraženi, liberalci zadržali komaj štiri mesta

Regina, Sask. — V četrtek dne 15 junija so se vršile provincionalne volitve v Saskatchewan provinciji in v katerih je zmagala Canadian Commenvelt Federation (CCF) z več kot tričetrtinsko večino poslanskih mest. Namreč izvoljenih je 43 poslancev te stranke, dočim celotno provincionalno zbornico sestavlja 52 poslancev.

Liberalna stranka je zadržala oblast od leta 1935 do sedajnih volitev. Značilno pa je, da so konservativci računali na pridobitev daleč večjega uspeha, kot so ga pa v resnici dosegli. Kljub bajeslovni napovedi "velikega programa" za farmerje, niso uspeli izvoliti niti enega svojega poslanca, dočim so liberalci zadržali štiri poslanska mesta.

Izhod volitve v Saskachewan, je vzbudil večjo pozornost v političnih krogih starih strank. Bolj progresu naklonjeni krogi napovedujejo, da se morajo stare stranke izreči za daleč večje socijalne reforme, ter tudi se držati bolj levo kot pa desne strani v političnem smislu. Rezoltati volitev pravijo ti krogi, so dokaz, da stare stranke ali morajo reformirati svoj program ali pa bodo stopnjema izumrle. Kajti ljudstvo, zahteva večjo socijalno pravičnost in razdelitev bogastva, kakor pa prazne in bajeslovne obljube.

"Obljube izumirajo in nastaja doba realnosti v življenju", trdijo posamezni krogi.

"EDINOST"

Published weekly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST
Izhaja vsak petek v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaročenih člankov in dopisov se ne vrača.

Volitve in politične razmere

Na drugem mestu v tem iztisu lista smo priopčili pregled volitev v Saskatchewan provinciji. Iz pregleda je razvidno, da je z ogromno večino zmagala Canadian Commenvelt Federation, ali pa skrajšano CCF. Od 52 poslanskih sedežev v poslanski zbornici, 43 poslancev izvoljenih v ravnokar minulih volitvah bo tvorilo več kot tričetrtinsko večino CCF.

Kolikor je važno da vsled tega doženemo pravilen pregled o zmagi CCF v provincionalnih volitvah, je tembolj važno, da pregledamo tudi politične razmere v tekoči dobi in pa delovanje posameznih strank. Od pravilnega pregleda in pa pravilne ocene, je odvisna tako pravilna orijentacija napram političnim in gospodarskim vprašanjem naroda v splošnem, kakor tudi nadaljna vloga Kanade, kot države v zvezi z Zedinjenimi narodi.

Ocena volitev v Saskatchewan-u, da izražajo mišlenje ljudstva v ostalih provincijah, bi bila napačna. Posamezni voditelji CCF skušajo podati tak utis med ljudstvom. Znano pa je, da ravno provincija Saskatchewan, je ena od najbolj prizadetih provincij iz zadnje gospodarske krize. Ljudstvo je v ogromni večini izključno odvisno od poljedelskih pridelkov, namreč tržišča poljedelskih pridelkov. Njena industrijska proizvodnja je drugo razredna in pa zelo omejena tako, da je celotna proizvodnja v provinciji povprečno agrikulturna.

Nobenega dvoma ni, da je ljudstvo do cela nasičeno z raznimi špekulacijami političnih strank. Vsaka od teh je skušala prepričati ljudstvo v predvolilni kampanji o resničnem namenu izboljšati gospodarski položaj. Obljubljale so večje cene poljskim pridelkom, znižanje davčne lestvice za bolj siromašne farmerje in do cela preureditev davčnega bremena; večje priložnosti za obdelovanje polja in pa živinoreje. Toda obljube, so kot navadno s zelo pičlo izjemo, ostale obljube na papirju, kar seveda ni odgovarjalo nujnim zahtevam ljudstva v splošnem.

Sem od 1935 leta je bila na krmilu liberalna stranka. Če tudi se je gospodarski položaj vsaj deloma izboljšal, a vendar daleč od nujnih zadev provincije in z tem naroda v deželi v splošnem. Ljudstvo ne more pozabiti na težke posledice gospodarske krize in se tudi ne more zadovoljiti z drobtinami. Torej notranje gospodarske razmere ljudstva v splošnem, se izražajo v demonstrativnem nagnjenju za spremembo vladnega ustroja.

CCF stranka, katera je postavila precej radikalno geslo, namreč: "Socijalizem ali pa nič drugega", je uspela zmagati pri sedajnih volitvah ne toliko radi prepričanja ljudstva v socijalizem, kakor pa spremembo vladnih krmilcev. Kakšen "socijalizem" bo izvajala CCF stranka in kakšne reforme v gospodarskih in socijalnih ozirih podvzame za izboljšanje gospodarskih razmer, bo odvisno poleg napovedi omenjene stranke od ljudstva samega. Volilci, ki so odali svoj glas za CCF bodo morali zahtevati dejansko izpolnitev danih obljub. Toda v političnem oziru postaviti vprašanje, "socijalizem ali pa nič drugega", je napačno in napeljava vodo pri federalnih volitvah na torijevski mlin. In ravno v tem leži značilno vprašanje o stališču v tekoči dobi ne samo posamezne provincije, tembolj dežele kot celote, da ne zabrede v nasprotno stran in z tem tudi na prvem mestu proti interesom naroda v deželi in na drugem pa proti interesom vzajemne kooperacije Zedinjenih narodov.

Največja napaka pri CCF je ta, da dokler napoveduje "socijalizem" v isti mah dela proti enotnosti kanadskega naroda. Nihče drugi kakor ravno torijevci in njim naklonjeni elementi izkoriščajo vsevprek to napoved, kot konec privatnega lastništva, državni monopol, državna diktatura itd. Oni del naroda, kateri čisla privatno lastništvo in je uverjen še v dosedajni način državnega reda, kaj z lahka veruje in celo nasede torijevski politični mašini. Posebno je to slučaj v kvibeški provinciji z blokom Populaere, fašistično naklonjena stranka, toda pripravna kooperirati z CCF, ne zato da hoče izbiro izmed starih političnih strank in pa vprid narodnim interesom, marveč za razkol med narodom in proti narodnim interesom.

Vodje CCF vsaj verjetno bi bilo, da bodo sprevideli svojo napako za času in odstranili vse, kar ovira enotnost kanadskega naroda in kar bi oviralo pravilno stališče Kanade v kooperaciji in vzajemnosti med Združenimi narodi, na podlagi zaključkov zavezniške konference v Cairo, Moskvi in in Teheranu.

Toda vodje CCF ne računajo na kooperacijo z raznimi političnimi skupinami ljudstva, bolj in za gotovo računajo na zasedbo oblasti v prihodnjih federalnih volitvah. Zna se pa kaj lahko dogoditi, da postane ravno CCF stranka izkoriščena za torijevsko politično mašino, vsled odsotnosti edinstva med ljudstvom z ene strani in druge pa, dobrega sporazuma med silami delavske, liberalne in CCF stranke.

Federalne volitve niso nič manj važne za nadaljni gospodarski in politični razvoj Kanade vred z Zedinjenimi narodi, kakor je važna zavezniška zmaga nad sovražnikom. Če je zmaga odvisna od združene kooperacije in medsebojne vzajemnosti v oboroženem zavezništvu, je enako odvisna povojna doba in pa pravična ureditev sveta za trajen mir. In ravno v tem leži ogromna važnost federalnih volitev, da pride na krmilo vlada, ki bo vpoštevala in podpirala osnosne obveznosti v mednarodnih odnošajih in pomagala utrjevati pot napredku ter progresu naroda in človeštva.

Oni elementi, ki že zdaj skušajo kršiti zavezniški sporazum, ki se zoperno ponašajo napram zaključkom v Teheranu, nikakor ne predstavljajo interesov naroda in pa dobrih mednarodnih odnošajev. Govoriti proti zaključkom v Teheranu, pomeni ne samo govoriti proti zmagi nad fašizmom, tembolj govoriti za povrnitev sveta v predvojno dobo — v stare pregrehe in znova polaganju mesta za notranje ovire med narodi in z tem krvolitje. Kaj takega pa ni mogoče podpirati brez izjeme na politične, verske nazore ali pa narodno pripadnost, tembolj prepričati ljudstvo na tako napačnost in ga pripravljati na pravo pot k izvedbi velikih narodnih in človeških nalog.

Stranka, pokret ali gibanje, ki se neozira na zaključke v Teheranu, tembolj hoče po samosvoji volji delati ločeno od teh zaključkov, drsi v napačno smer, drsi v naročje najčrnejše reakcije. In končno drsi v predvojno brezdelje, relifne miloščine. Sveta je dolžnost vsled tega podpirati in zagovarjati gibanje in stranke, katere so na strani zaključkov v Teheranu, na strani pospešitvi zmage nad sovražnikom in pa izgraditvi novega in pravičnega sveta.

Demokratičnost volivnega odloka

Naslednji članek je napisal Boris Kidrič, tajnik izvršnega odbora Osvobodilne Fronte Slovenije, kot uvod volitvenega odloka, ki je bil sprejet na prvem zborovanju Narodnega Sveta Osvobodilne Fronte Slovenije. Celotni smisel uvoda, kakor tudi posameznih členov volivnega odloka, je zgodovinski pečat o namenu in cilju Osvobodilne Fronte v najbolj demokratičnih določbah o osnovnih pravicah državljanov pri volitvah in pa kandidiranju odposlancev v krajevne, mestne in okrožne Osvobodilne Odbore, kakor tudi Okrajno Narodno Osvobodilno Skupščino. To je zgodovinski pečat prvikrat v povesti slovenskega naroda, da je vsaka vas, vsak trg in mesto, dejansko zastopano in pravi vladar na svojem imetju. In to je največji udarec onim, ki so dvignili pagansko kampanjo proti Osvobodilni Fronti, katera je dejansko izročila oblast narodu, ured.

"Volilni odlok je razpisan na osnovi ustreznega odloka prvega zasedanja Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta. Nekdaj je bilo v navadi, da so tiste trohice demokratičnih obljub, ki so jih napravila kaka uradna zasedanja, ostale neizpolnjene. Sedaj, ko si je ljudstvo s svojo udeležbo v sveti domovinski vojni samo priborilo svoje pravice in ko so naši najvišji zakonodajni in izvršni organi zares izraz narodne volje, je temu popolnoma drugače. Niso še minuli trije tedni od prvega zasedanja in že prihajamo k izvedbi volitev v Krajevne narodno osvobodilne odbore in Okrajne narodne skupščine. Naglasiti je torej treba, da je Predsedstvo Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta takoj začelo izvajati sklepe in odloke prvega zasedanja v korist graditve pristne demokracije in demokratične narodne oblasti na slovenskih tleh.

Kdor preuči volivni odlok prvega zasedanja Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta in ustrezni volivni odlok njegovega Predsedstva, razvidi na prvi pogled, da so slovenske narodne množice dobile — prvič v naši narodni zgodovini — pristne ljudske samoupravne organe, ki v okviru obstoječih splošnih zakonov in odlokov samostojno ukrepajo o vseh javnih zadevah prebivalstva. Krajevni narodno osvobodilni odbori so dejansko samo izvršni organi zborov, ki jih tvorijo vsi volilni upravičenci tistega kraja. Kot taki odgovarjajo Krajevni narodni osvobodilni odbori glede vsega svojim volilcem. Volilci imajo vsak čas možnost da odpokličejo tako funkcionarje Krajevnega narodno osvobodilnega odbora kakor odposlance v Okrajno narodno osvobodilni skupščino.

Če v tej zvezi razmislimo še odlok o vzpostavitvi in organizaciji Narodne Zaščite, spoznamo z lahkoto, da so našim samo upravnim organom dejansko dana jamstva za resnično združitev naredbodajne in izvršne oblasti. Narodna Zaščita je namreč na razpolago samoupravnim edinicam.

Predobro nam je še vsem v spominu, koliko nezadovoljstva je med osnovnimi ljudskimi množicami povzročila nekdanja jugoslovanska komasacija občin. In povzročila ga je upravičeno, saj je tvorba velikih občin, ki so predstavljale osnovne "samoupravne" enote, dejansko jemala samoupravne pravice osnovnim ljudskim naseljem, zlasti naši vasi. Naj so se zagovrniki komasacije še toliko izgovarjali na potrebo večjih samoupravnih enot, dejstva, da je take vrste komasacija dejansko črtala samoupravo, niso mogli izbrisati! **Danes ima vsako osnovno naselje — če le ni premajhno — vsaka vas, vsak trg, vsako mesto pravico voliti svoj Krajevni Narodno Osvobodilni Odbor in hkrani enega ali pa več odposlancev v Okrajno Narodno Osvobodilno Skupščino.** S tem je po eni plati doseženo, da osnovno naselje zares samo sebe upravlja, po drugi strani pa soodloča v vseh zadevah okraja, ki je večja samoupravna edinica. Protiljudski značaj nekdanje vrste komasacije (razdelitev) je namreč obstajal v tem, da je komasacija obsegla samoupravne edinice prve stopnje in tako dejansko likvidirala njihovo samoupravo. S tem pa seveda ni rečeno, da je vsake vrste komasacija slaba. Nasprotno! Komasacija na drugi samoupravni stopnji ki jo v naši graditvi na-Okraj, je izredno koristna Kkraj, je izredno koristna tako v pogledu po večjih samoupravnih enotah kakor glede na dejstvo, da osnovnim ljudskim naseljem odnosno njihovim odposlancem v Okrajne narodne osvobodilne skupščine, omogoča soodločat o vseh zadevah večjega okoliša v katerega spadajo.

Že ob priliki volitev v kočevski Zbor odposlancev slovenskega naroda so se slovenske narodne množice na svoji lastni izkušnji prepričale, da volivna pravica, ki jo daje nova narodna oblast, zrastla iz množičnega narodnega osvobodilnega gibanja, obsega zares vse volivne upravičence. Volivni odlok to ponovno dokazuje. **Voliti smejo in voljeni morejo biti moški kakor ženske, mladina in borci Narodno Osvobodilne Vojske. Tudi v tem pogledu spada naš volivni red med tiste, ki imajo pravico, da se imenujejo najbolj demokratične na svetu.**

Možnost, da postavlja kandidatne liste in posamezne kandidate, je dana sleherni organizaciji, ki sodeluje v osvobodilnem gibanju. S tem je tudi s formalne strani zadoščeno vsem zahtevam demokracije. Edino, kar volivni odlok od organizacije zahteva, je to, kar od njih zahteva vsak pošten sin slovenskega naroda — namreč njihovo sodelovanje v osvobodilnem gibanju. Hkrati pa je volivni odlok šel še dalje. Da bi omogočil zares pristno ljudsko izbiro kandidatov, dovoljuje tudi posamezne kandidature, ki jih lahko postavlja vsak volivni upravičenec, čim jih veže na eno izmed obstoječih kandidatnih list.

Volitve so tajne. V tem je izrazit dokaz moči in samozavesti našega osvobodilnega gibanja in nove narodne oblasti. Narodna oblast, ki ima pogum sredi težke domovinske vojne in kljub podlemu delovanju narodnih izdajalcev razpisati tajne volitve, je že s samim takim visokim demokratičnim dejanjem dokazala ne le svojo demokratično vsebino, temveč tudi svojo zavest, da ji narodne množice v celoti zaupajo,

Boris Kidrič.

Govor urednika Edinosti na konvenciji

Dragi bratje in sestre!

Predstavniki narodnih skupin, delegati raznih društev in organizacij, raznih političnih in verskih nazorov — predstavniki Južnih Slovanov, dovolite mi, da vas v imenu Uredništva in čitateljev Edinosti, ter glavnega odbora Zveze Kanadskih Slovencev, prisrčno pozdravljam z narodnim pozdravom rojenim v krvi in mesu naših bratov in sestre — "Smrt fašizmu! Svoboda narodu!

Prepričan sem, da izražam mišlenje rodoljubnih kanadskih Slovencev, da smo od prvega dne Osvobodilne borbe naših bratov in sester v starem kraju z posebno vnemo in čuti zasledovali če tudi najmanjšo vest o njihovem junaškem odporu in vztrajnosti. Navduševali smo se z njihovimi uspehi, toda v srcu in vesti, nas je zabolel vsak udarec, ki je padal z nasprotne strani. In ne glede na to, če je padal v odprti borbi ali po besednih izmišljijah zoper osvobodilno gibanje, zoper njegovo vodstvo in pa zoper njegove podpore. Slednje nas je tembolj vzdramilo do spoznanja vrednosti bratske sloge in vzajemnosti, ko smo pričali iz dneva v dan, da je ravno vzajemnost in sloga tista moč in sila Narodno-osvobodilnega gibanja in borbe v starem kraju. Namreč, da edino to daje zagotovitev da bodo Slovenni, Hrvati, Srbi, Macedonci, vred z vsimi drugimi demokratičnimi narodi Balkana in Evrope v združeni vzajemnosti res vžigali plod svoje krvave in nadčloveške borbe.

Prvi in sicer nezlomljivi stebri k temu zagotovilu so že postavljeni. In mi jih poveličujemo vred z vsimi ljubitelji svobode in demokracije. Poveličujemo jih zato, ker so rojeni v krvi bratstva — za resnično narodno osvobojenje, da bo enak z enakim postal lastni gospodar in vladar na svojem imetju. Ti stebri bratje in sestre so, Narodna vlada pod predsedništvom dr. Ribarja in Vidmarja, Narodna osvobodilna in Partizanska armada pod neustrašenim vodstvom narodnega heroja, maršala Tita!

Vemo pa, da so gotove sile na delu, katerim seveda to ni všeč. Ni jim všeč zato, ker je narodna vlada in Narodno-osvobodilna in Partizanska vojska, ne samo dejanski izraz narodovih želja, tembolj neločeni zaščitnik Nove svobodne demokratične federativne Jugoslavije. Ni jim všeč zato, ker to zahtevajo ne samo narodni interesi narodov nove povojne Jugoslavije, tembolj interesi nove človeške družbe jasno izražene v zavezniškem sporazumu v Moskvi in Teheranu. In končno jim ni všeč zato, ker je jasno rečeno tako v sporazumu, kakor tudi vse to navadni človek iizgovarja in zahteva — namreč da se narodna imovina izroči narodu, da narod in narodna vlada upravlja in razvija narodno imetje do najvišje stopnje blagostanja in sreče za vse, mesto da bi vladala peščica narodnih izkoriščevalcev.

Torej narodna vlada, sestavljena od raznih političnih, verskih in narodnih skupin — je narodni blagor. In oni, ki so pa računali povsem nekaj drugega da jim vojna prinese, so se znašli ne z narodom — ne na bojnih postojankah proti fašističnih zavojevalcev, marveč na strani sovražnika, postali so narodni izdajalci.

V tem oziru ste samo dve poti: "Ali z narodom za svobodno demokratično federativno Jugoslavijo, kjer bodo njeni narodi svobodni in enakopravni — ali pa z sovražnikom proti svobode, proti narodnega napredka in neodvisnosti."

Jasno je, da kanadski Slovenci nismo in tudi nemoremo izbrati ali se pa pridružiti oni strani, ki je proti narodnega osvobojenja in z tem obenem proti sporazuma Zedinjenih Narodov. Po vsih naselbinah s redko izjemo uvideli smo potrebo, da smo združeni z sobrati Hrvati, Srbi, Macedonci, drugimi Slovani in kanadskim narodom za obče stvari v tekoči dobi, najprej pa za zmago nad fašizmom, poleg tega pa moralno in materijalno podpirati borbo našega junaškega ljudstva v starem kraju, kjer je potreba neizmerno nujna in tudi nad vse važna. Zato nismo čakali niti trenutka, ampak na poziv glavnega odbora Zveze, na poziv začasnega odbora združenih kanadskih Slovencev, Hrvatov, Srbov itd., smo se vrgli na polje dela.

Iz glavnega poročila z katerim se v celoti strinjam, je razvidno v povprečni vsoti, koliko smo prispevali. Nekaj nad 120 Slovencev napram neizključnim, marveč povprečnim podatkom smo priložili skupno vsoto okrog 4.500 dol. Prepričan pa sem, da če se podamo složno na delo, če privihamo rokave po vzorcu naših bojevnikov v starem kraju, bi mogli zbrati v krajšem času ne manj 10.000. Ta vsota bi povprečno pripadala na vsakega posameznika nekako okrog 3.00. Če so naši bratje Srbi zbrali 250 njih po številu $20.000, tedaj mi moramo podvzeti vse kar je v naši moči, da jih dohitimo. In dohiteti jih moremo tem preje, če bomo podvzeli v vsaki naselbini potrebne korake za skupno delo. Če bomo dovolj energični in dovolj pripravni pojasnjevati in prepričati slehernega v potrebo pomoči zdaj in ne odlašenjem za jutri.

Dobimo posameznike s raznimi izgovori. Izgovarjajo se eni, da bodo sami poslali denar pozneje, drugi in

(Nadaljevanje na 4. ts.)

Izjave antifašističnih voditeljev v starem kraju

ZATIRAJMO SOVRAŠTVO
Dr. JOSIP RUS

(Dr. JOSIP RUS, star 50 let, je pred invazijo Jugoslavije bil sodnik v Ljubljani. Pripadal je k Liberalni stranki in je bil vodja slovenskega Sokola. Njegova pozicija v SLOVENSKEM NARODNEM OSVOBODILNEM SVETU (SNOS), kar je po 19 februarju 1944 novo ime vodstva Osvobodilne fronte, je podpredsedništvo. Je član prezidija ANTIFAŠISTIČNEGA VEČA (SVETA) NARODNE OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE (AVNOJ) in eden izmed petih podpredsednikov.)

Vodstvo Osvobodilne fronte se z vso jasnostjo in resnostjo zaveda usodnosti in obsega odgovornosti za uspeh in potek borbe slovenskega naroda v obrambi za svoje golo življenje. Nastop in razvoj Osvobodilne fronte je bil zaradi svoje iskrene in popolne predanosti slovenski narodni stvari moralno tako zmagovit, da so zunanji in notranji sovražniki ljudske volje osuplo obstali pred veličastnim pohodom zaničevanega slovenskega naroda na branike svoje zemlje in svojega življenje. Ta volja je bila tako silna, odločna in prodorna, da je zrušila vse zahrbtno pripravljene, med izdajalci in napadalci sklenjene peklenske načrte: z razkosanjem ugonobiti slovenski narod in ga oropati njegove narodne zemlje.

Organizatorji in voditelji Osvobodilne fronte so se z vso preudarnostjo zavedali, da je tudi slovenski narod, čeprav med najmanjšimi, nepremagljiv, če bodo vse njegove duhovne in fizične sile v neomejenem razpolaganju njegove odločne borbene volje, če se bodo zbirale in združevale v enotni in trdni vsenarodni organizaciji. Izpolnili so najvišji zakon popolne narodne edinosti s tem, da so moralni temelj Osvobodilne fronte obdali z vse obsežno svobodo v vsej njeni širini in globini, zavedajoč se z jasno razvidnostjo, da more moralno višino vse narodne borbe zajamčiti in očuvati samo najširša svobodnost.

V tem smislu in duhu je Osvobodilna fronta že v prvi dobi zaradi izjemne občutljivosti katoliških političnih krogov še posebej slovesno in resno zagotovila versko svobodo, to je nedotakljivost vsakogar, ki teži za zadostitvijo svoji resnični vernosti, čeprav ni bilo in ni moglo biti nikomur ne v Osvobodilni fronti ne izven nje niti za trenutek v mislih, da bi se v tej usodni dobi pečal s katoliškimi verskimi in cerkvenimi zadevami v sovražnem smislu.

Na teh širokih, vestno in resno premišljenih osnovah se je moglo zgoditi, da so se v slovenski Osvobodilni fronti zbrali pokreti vseh kulturnih, političnih in nazorskih smeri, osemnajst skupin, od komunistične stranke Slovenije do slovenskih delavcev in akademikov in ustvarili iz popolnoma svobodne nagibnosti nepremagljivo vsenarodno enoto.

To ni bila politika političnih računarskih strank, temveč vstajenje in novo življenje slovenskega naroda, ki se je porodilo iz njegove zdrave, iz verne in plemenite, nikomur sovražne volje do življenja, ki ji je bila edina težnja združiti slovenski rod v vse objemajoči narodni ljubezni proti strastno uničujočemu navalu zakletih sovražnikov. Vodstvo Osvobodilne fronte se prejasno zaveda, da more samo tako čista moralna osnova dati in ohraniti slovenskemu narodu za uspeh njegove najtežje in najodločilnejše borbe isto vero, ki mu je neobhodno potrebna, da doseže združitev, svobodo, samostojnost in varnost za svojo bodočnost.

Na drugi strani pa so se dvigli narodni izdajalci. Poklonili so se okupatorjem in razvili razbojniško, zločinsko delovanje med našim ljudstvom. Javno so priznali zločinsko oblast okupatorjev kot zakonito oblast nad slovenskim narodom ter z njimi stopili v izdajalsko sodelovanje. Istočasno so odprli strastno in zlobno gonjo proti najnaprednejšim in najsmelejšim borcem ter to gonjo pod varstvom okupatorjev razpalili do tako besnega in podlega sovraštva, kakor ga svet do sedaj še ni doživel. Zato da bi v slovenskem narodu izzvali državljansko vojno, so izrabili vdano zaupanje slovenskih ljudskih množic v verske svetosti in s tem blaznim početjem zakrivili najstrahodnejši zločin nad slovenskim narodom in pravo moralno razdejanje.

Najnovejši in najjasnejši dokaz te brezčutne drznosti je preganjanje dr. Metoda Mikuža, katoliškega duhovnika, ki je razuma, da po svojem odposlanstvo potrdi idealne narodne borce o veličini in pravilnosti njigove borbe. V svojem izdajalskem časopisju so obsuli tega junaškega duhovnika z grmado laži, da izzovejo proti njemu javno sovraštvo in zaničevanje in s tem pripravijo pogoje za uničujoči udarec proti osvobodilnemu gibanju.

Toda njim nasproti stoji človek čiste vesti in plemenitih dejanj, neupogljiv, zravnan, ponosen zmagovalec v ljubezni in zvestobi nad besnim sovraštvom in izdajalskimi protivniki osvoboditve slovenskega naroda.

In kaj ste spričo teh pojavov storili vi, predstavniki katoliške cerkve v "Ljubljanski provinciji," ki ste ravno tako sinovi slovenskega naroda?

Vedite, da sta sovraštvo in izdajalstvo največja, najhujša in najbolj razdirana nevarnost za enotnost in moralno življenje slovenskega naroda. Zoper to nevarnost se more in mora boriti vsak Slovenec v vsem svojem bitju in žitju.

Mi moramo to nevarnost preprečiti, če hočemo doseči združitev in svobodo našega naroda in mu zavarovati svobodo bodočnost. Sovraštvo in izdajstvo nas ne moreta rešiti.

Nadaljevanje izjav voditeljev iz starega kraja

SLOVENSKI KRISTJAN SVOJEMU DUHOVNIKU
Profesor EDVARD KOCBEK

(Opomba: Pisatelj tega sestavka, Edvard Kocbek, je član Krščanske socialne stranke in podpredsednik izvršnega odbora Osvobodilne fronte za Slovenijo. Je slovenski pesnik in pisatelj, dobro poznan med ameriškimi Slovenci; njegov sošolec je bil rev. Aleksander Urankar, bivši član eksekutive SANSa. Po poklicu profesor francoščine in književnosti je izdajal krščansko-socialistično revijo "Dejanja".

Njegov apel na slovensko duhovniščino, ki se je vrgla na stran okupatorjev, najprej Italijanov, zatem pa Nemcev, velja tudi za slovensko duhovniščino v Ameriki, onim Slovencem, ki zaslepljeno podpirajo reakcijo proti svojemu narodu.

SANS podpira ljudsko borbo proti vsem sovražnikom slovenskega naroda, notranjim in zunanjim, in njegova naloga je, da podpira le one borilce v stari domovini, ki kooperirajo z Ameriko in njenimi zavezniki v borbi za svobodo in boljšo bodočnost navadnega človeka. Vsa propaganda v korist neke "sredine" je le propaganda v korist starega reda, ki ga predstavlja Hitler in njegovi kvizlingi. Slovenski narod se bori proti temu zlu in SANS ga v tej borbi podpira. — Tajnik.)

Spominjam se ene naših partizanskih noči. Na nebu je sijal droben krajec, svet je bil potopljen v pokojen somrak, le na bližnji progi je od časa do časa zaregljala sovražnikova strojnica. Bili smo na dolgi poti, stopali smo v dolgi vrsti drug za drugim, oprtani in tihi. Karavana se je vila enakomerno po ravnini, enakomerno v hrib, enakomerno v dolino.

Tudi prejšnja leta sem mnogo hodil peš po naši zemlji, toda takega razmerja do nje nisem dobil nikoli, kakor s teh nočnih pohodih. V noči si vedno bliže resnici, bliže zemlji, bliže človeku. Šele noč mi je razodela človeško skupnost. Prej seboj čutim tovariša, za seboj čutim tovariša. V motni osvetljavi čutimo, kako se spreminja okolica, neprestano smo prisiljeni ustvarjati novo ravnotežje svoje zavesti v temnem svetu. Vedno nove člane uključujemo v svojo ponočjo zavest. Vsakdo misli svojo misel, toda vse misli so si sorodne. Ganotje me je prijelo, kadarkoli se je kdo zamajal od utrujenosti ali se v odmoru tesno naslonil na tovariša.

Za take noči bom do smrti hvaležen, kajti nočni mir nad slovenskim trpljenjem mi je daroval spoznanja, ki mi ob belem dnevu niso bila dana. Nekaj slovesnega je hoditi ponoči med požganimi slovenskimi domovi, mimo grobov, kjer spijo naši junaki, in obenem čutiti mir vesolja. Mnogo stvari sem na takih nočnih pohodih premislil, vse, kar me zadnji dve leti pregiblje, sem v čistih nočeh jasno potrdil in zavestno prevzel nase.

Ali ni to velika stvar, če sem lahko vse, kar sem podnevi mislil in sklepal, ponoči spravil v sklad z zvezdami, zglobokim prostorom neba, z omamno neizmernostjo bivanja? Marsikatero noč sem doživel, kako je vse na svetu povezano, in kako je tudi ponoči trdna globoka resnica, ki jo podnevi oblikujemo s političnim razumom. Svojo odgovornost sem prej mogel preizkušati v zaprtih sobah, med knjigami in hlastnimi ljudmi, danes jo preizkušam sredi odprtega stvarstva, v toku dogodkov, med ustvarjajočimi ljudmi.

Zavedam se, da je človeku dodeljena posebna sreča, če lahko ponoči leži pod milim nebom ter zroč v migljajoči nebesni prostor s tovariši šepeta o nalogah in skrbeh prihodnjega dne. Zavedam se, da je posebna milost, če misel na mater, ženo in otroka vežeš z ljubeznijo do ljudi, ki so vsak hip pripravljeni darovati življenje za skupno stvar. Največja svetost današnjega časa je dana tistemu, ki se združi z ljudstvom in živi z njim v snegu, dežju, ognju in smrtni nevarnosti.

Bližali smo se vasi na hribu. Hiše so stale skrivnostno stisnjene in nas začudeno čakale. Sklenili smo, da se v vasi malo ustavimo in počinemo. Razpostavili smo straže in stopili v hiše. V njih so bili partizani že stari znanci, vaščani so jih sprejeli gostoljubno. Porazdelili smo se po hišah; z nekaterimi tovariši sem prišel v hišo bledega gospodarja, ki se je pred kratkim vrnil z Raba. (Iz kocetracijskega taborišča. Op. SANS.) Moji tovariši so kmalu odšli še dalje po vasi, vsi so imeli znance v njej. Kako čutimo potrebo po dobri besedi!

Naenkrat sem se spomnil, da imam tudi jaz znanca v vasi. Kar dvignilo me je, da bi šel in ga zbudil. Povedal sem gospodarju, da bom šel obiskat domačega kaplana, ki ga dobro poznam in ki se me bo gotovo razveselil, saj sva nekoč tako živo slutila vprašanja, ki so se danes odprla v vsej širini. Zahotelo se mi je pogovora z Nikodemom, ki me veže nanj topel spomin in ki ga danes gotovo trpi pod tragično krivdo duhovniškega stanu.

Gospodar se je začudeno obrnil k meni in mi položil roko na rame: "Nikar, prosim vas!" Pogledal sem ga, in napolnila me je groza, češ, ali je tudi ta podlegel? Gospodar, ki je gledal tolikim umirajočim na Rabu v oči, je rahlo stisnil roko na mojem ramenu in dejal: "Bojimo se ga." Tedaj se je v meni nekaj zrušilo. Verjel sem besedi izmučenega človeka. Stopil sem na prag hiše in se v motni temi zazrl proti župnišču.

Tam doli v beli sobi spi mlad slovenski kaplan in ne ve, kaj se godi po svetu in nocoj v njegovi vasi. Pred moje oči je stopila podoba sobe, z ličnim pohištvom, svetimi podobami na stenah in novomašniškim spominom nad klečalnikom v kotu. Povsod sta red in čistost, povsod diši po jalbokah in kadilu, čez okna visijo prosojne zavese in zastirajo pogled v življenje. Omara je polna knjig, budilka tiktaka na nočni omarici, kjer poleg brevirja in izvodov "Slovenca" leži majhen tiskan obrazec, v katerem so statistično vpisana dobra in slaba dejanja minulega dneva. Na tej razpredelnici stoje vprašanja: Kolikokrat si obiskal Najsvetejše? Kolikokrat si pobožno izrekel božje ime? Ali si si pritrgal pri jedi? Ali si zbrano prebiral brevir? Ali si obudil zvečer popolen kes? In še dolga vrsta podobnih vprašanj. Na vsako vprašanje je s svinčnikom zabeleženo odgovarjajoče pozitivno ali negativno znamenje.

Zagledal sem obraz mladega človeka s trdimi potezami okrog usten in nezaupljivimi očmi. Stisnilo me je v srcu, ko so za drobnimi vprašanji na papirju vstala na nebu noči velikanska vprašanja: Kakšnega duha imaš v sebi? Ali veš, da mora božji duhovnik popolnoma služiti sočloveku? Ali si si naložil križ svojega naroda in odšel z njim na Golgoto? Ali si danes tolažil vdove in sirote? Ali si jih ščitil pred nasilniki? Ali si bil učitelj in učenec svojega ljudstva? Ali si mu dal svoje srce?

V ušesa so mi zazvenele besede. "Bojimo se ga." Izgovoril jih veren slovenski kmet, ki je vse življenje garal od zore do mraka na krpici zemlje in hotel biti zvest rodu in Bogu. Delo ga je oblikovalo, v delu je grešil in se čistil, vse misli, čustva in želje so šle skozi njegovo utrujeno srce, zemlja mu je začetek in konec življenja. Z njo se neha končnost in začne neskončnost, z zemljo je združena ljubezen, vera, poezija. Zaradi zemlje ljubi otroke, romarje, svetnike in reveže.

(Se nadaljuje prihodnjič)

Iz Urada
Slovenskega ameriškega narodnega sveta

VAŽNO PISMO IZ STAREGA KRAJA

Louis Adamič, častni predsednik SANSa, je dne 20 maja prejel iz Jugoslavije sledeče pismo, katerega v celoti priobčamo. Podpisali so ga člani kulturne skupine 10 ljubljanske brigade in izrazili globoko zahvalo Adamiču in njegovim sodelavcem v Ameriki za velik napor v prid osvobojenega gibanja v Jugoslaviji. Dr. Nikola Mirković, kojega ime je omenjeno v tem pismu, je 29-letni Jugoslovan srbskega pokolenja, ki je prostovoljno pred manj kot enim letom vstopil v ameriško armado in je bil poslan v Jugoslavijo. Teden dni po datumu tega pisma je padel in žrtvoval svoje mlado življenje v boju zoper zunanje in notranje sovražnike jugoslovanskega ljudstva. Pismo se glasi:

Dragi tovariš Adamič!

Že dolgo z občudovanjem zasledujemo ves Tvoj ogromni napor, ki si ga v Novem svetu zastavil v prid naše pravične narodne in socialne borbe. Spominjamo se Tvoje odkrite in možate besede še izza časa Tvojega obiska v domovini, ko so bil dobro spregledal našo tedaj vladajočo reakcionarno kliko in ji krepko povedal v brk svojo ostro sodbo. (V knjigi "The Native's Return". Op. tajnika.) Tu vidiš, odtlej se je doma veliko spremenilo. Vstal je novi, mladi rod, prišla je izza meja stiska kakšne naš narod še ni doživel, in v njem se je prebudilo vse, kar je zdravega spalo v njem. Danes Slovenca skorajda ne boš več spoznal!

Pričeli so se dnevi borbe in trpljenja, a v vsej svoji borbi nismo pozabili naših prvih mož, ki so našemu boju zarezali ledino. Tako nikakor nismo pozabili tudi nate. Po vsem Tvojem prejšnjem, posebno pa še po sedanjem delu, smo podpisani zlasti veseli, da se nam je danes ponudila prilika stopiti s Teboj v direktno zvezo. Tvoj in naš dobri prijatelj dr. Nikola Mirković nam je o Tebi in Tvojih sodelavcih v Ameriki povedal toliko lepega, da se čutimo dolžne sporočiti Ti iskreno zahvalo vsega našega trpečega naroda v borbi. Res je, naš narod je ves ta čas pretrpel nečloveške muke in napore, a pretrpel jih je ponosno in molče. Kajti naš narod ve: preveč imamo sinov, kremenitih in zdravih, doma in v tujini, da bi mogli biti v svojem pravičnem boju poraženi!

In v tem znamenju, v znamenju zmagoslavne zarje, v imenu prave, svetle svobode, Te, predragi sobojevnik, od daleč toplo pozdravljamo!

SLOVENSKI PARTIZANI,
člani kulturne skupine X. udarne ljubljanske brigade,

JERMAN IVAN
VLADO GOLOB
SMILJAN SAMEC
(Naslednji dve imeni nečitljivi)
POČKAJ DRAGO.
Nekje v Jugoslaviji 25 aprila 1944.

Louis Adamič je k temu pismu napravil sledečo pripombo:

I want to shere this letter with my felow South-Slavic Amerikans supporting the Yugoslav Liberation Movement. The letter came though Dr Nicola Mirkovich, a young friend of mine, a Serbian (from Serbia) in U. S. military service, who was in Yugoslavia in April. On May 2nd Dr. Mirkovich was killed somewhere in a battle in which he joined the Partisans against the Nazis. Slava mu!

Iz pisma je razvidno, da naši borci v Jugoslaviji "že dolgo" zasledujejo naše delo v Ameriki, delo v prid osvobodilnega gibanja kakor tudi delo onih, ki omalovažujejo in ga zasmehujejo. Da zavezniki podpirajo ta pokret v Jugoslaviji, je ponovno razvidno iz govora premierja Churchilla, iz drastičnih korakov, ki jih je povzel kralj Peter in iz vesti, ki prihajajo iz Jugoslavije. Vsi oni, ki namenoma vodijo škodljivo propagando proti temu gibanju, bodo enkrat morali dajati odgovor.

Dne 8 junija je prišla iz Washingtona naslednja novica:

"Združene države so podvzele uradne korake, da se zaprejo jugoslovanskemu generalu Draži Mihajloviču vrata za njegovo publiciteto v Ameriki.

Državni tajnik Hull je prejel od justičnega tajnika Biddla pismo, zahtevajoč odstranitev z liste privilegiranih združenih narodov Miloja N. Sokiča, ki je registriran pri justičnem tajniku za agenta kraljeve jugoslovanske vlade in izdaja za Ameriko buletine iz glavnega stana generala Mihajloviča."

Dolg komentar o tem ni potreben. Najbrž je justični tajnik doznal, da so novice o Mihajlovičevi borbi proti sovražniku gole izmišljotine, namenjene za propagandne svrhe in je tem enkrat napravil konec. Vesti o teh "bojih" je širil po Ameriki zlasti Fotičev Srbobran iz Pittsburgha in nekateri drugi plačani agenti. Zavezniške vojaške komisije v Jugoslaviji, v Titovem in Mihajlovičevem stanu, so pač sporočile resnico, katero oznanjuje SANS in Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev že skoraj leto dni.

Ali je tudi justični tajnik nasedel "komunistični" propagandi? Vprašajte patra Ambrožiča.

Stanje Louisa Adamiča

Adamičevo zdravje se je zboljšalo. Povrnil se je iz sanatorija na svoj dom v Milford, N. J., a je še nadalje pod zdravniško oskrbo. Dovoljena mu je le omejena aktivnost, toda pričakuje se, da bo popolnoma okreval do meseca avgusta.

Sovražna propaganda

"Ljubljansko pismo" in manifest treh političnih strank Slovenije (brez podpisov) nista prinesla tistega rezultata, ki sta ga Franc Gabrovšek in pater Ambrožič pričakovala. Ta dva namreč vodita v Ameriki kampanjo proti Osvobodilni fronti in partizanom. Etbin Kristan, predsednik SANSa, je pismu in manifestu prilepil pečat Hitlerjeve kovačnice. V svojih govorih v Slovenijo preko BBC dr. Furlan odločno pobija to propagando, ki je bila namenjena, da tudi njega prepriča o "nepravilnosti" svojega postopanja. Pravi dr. Furlan: "Mar naši notranji pomagači okupatorja še vedno ne uvidevajo, da so se s svojim početjem postavili izven naroda? Mar ne spoznajo, da tečejo poslednji trenutki, ko se še morejo vključiti v vsenarodno gibanje Osvobodilne fronte in se uvrstiti v slavno borbo za dokončno moralno in materialno osvoboditev Slovenskega naroda? . . . Enako ponesrečen je poskus zatrjevanja prozavezniških simpatij. Mar res pisec (pisma) meni, da si v Londonu glede njegovih resničnih simpatij niso na jasnem, ko grmadi obrekovanje za obrekovanjem proti OF in NOV (narodni osvobodilni vojski)? Sovražniki mojih prijateljev so moji sovražniki. Boriti se proti NOV Jugoslavije se pravi, boriti se na strani nacifašistov proti vsem zaveznikom. Pisec seveda predstavlja sebe kot prijatelja Anglije in Amerike in upa, da bo kot tak sprejet in se bo mogel izživeti v zaslepljenem besu proti sovjetom. Pisec očividno ne ve, da so celo nacifašisti že davno opustili vsako upanje na razdor in razkol med Moskvo, Washingtonom in Londonom . . . Naj bo uverjen, da je resnica že zmagala in da bo na kraju zmagala tudi pravica. Naj v tem smislu uravna svoja bodoča dejanja in upošteva to dobro namenjeno svarilo."

Slovenski Amerikanci ne bodo dopustili, da bi kdaj bili nazvani za Hitlerjeve pomagače. Temu se približujejo. dokler se ne zoperstavijo pretkani propagandi, ki jo pomagajo širiti med našimi ljudmi. Z izdajalci v stari domovini bo obračunal narod doma. Solnce resnice, pravice in svobode že vstaja na obzorju. Hitlerja in njegovih pomagačev čaka neizprosen pogin. Tudi domačih izdajalcev čaka pogin! Ščitilo jih ne bo nobeno ogrinjalo.

MIRKO G. KUHEL,
izvršni tajnik.

Pismo neznanemu prijatelju

(Sledeči članek je bil napisan specialno za naš tisk v Ameriki od katoliškega duhovnika pri Narodno Osvobodilni vojski, Josipa Volariča. — ZOJSA.)

Prešlo je že nekaj let, odkar je naša domovina v plamenih in ti ne veš, kaj se dogaja tu pri nas. Ker se mi je nudila prilika, da napišem par vrstic, ti hočem v kratkem povedati, kaj se je dogajalo in se še dogaja pri nas. Dobro veš koliko so pripovedali v domovini in izven nje, kako močna je naša država, ker ima močno in dobro opremljeno vojsko pod vdstvom modrih generalov. Veš, koliko so govorili o našem edinstvu in enakopravnosti, o dviganju narodnega gospodarstva, o skrbi za brezposelne itd. Medtem pa se je aprila 41 pokazala prava slika Jugoslavije. Bili smo nenadoma in po krivici napadeni, ne da bi grozili komurkoli in pretili komu z vojno. Naši slavni vodje, civilne in vojaški so pobegnili v prvih dneh, a mi smo ostali na bojnem polju brez poveljstva in pravega orožja. Bili smo prevarani in izdani od domačega sovražnika, pregaženi in poniženi od tujcev. In od tedaj se je začelo naše novo, a težko življenje. Domovina je podjarmljena in razdeljena med ropajoče fašistično-švabske bande in njihove sluge, ostali ste dve skazi. Nezavisna država Hrvatska in Nesvobodna Nedičeva Srbija. In tedaj se je začela prava Kalvarija našega naroda. Nemško-italijansko — ustaška koncensracijska taborišča so se polnila, naše naselbine so gorele, naše prebivalstvo je bilo ubijeno v masah. Ljudstvo ni dolgo premišljevalo. V brda, v gozdove! Tako se je začelo naše Narodno Gibanje, prvi partizani branitelji ljudske pravice in svobode, maščevalci nedolžnih žrtev fašistično-nacistične agresije. Že tri leta besni pri nas boj na življenje in smrt. Vsi se borijo: moški, ženske, mladi in stari. Lačni in raztrgani, v vročini in mrazu, s pesmijo in smehom gredo v boj. Vsaki dan nas je več. V hribih in gozdovih je vse živo. Zraven tega pa vlada povsod popolna disciplin in red. Tam so borci, žene in otroci, starci in mladeniči, kmetje in uradniki, zdravniki in duhovniki, učitelji in profesorji, vsi poklici in stanovi, pa naj pripadajo kateri koli veri in narodnosti. Vsi imajo isti cilj: pregnati sovražnika iz domovine in zatreti njegove služabnike, ustaše, Nedičevce, Rupnikovce in Mihajlovičeve četnike, ki so oskrunili sveta domača tla in pregrešili svoje duše s prelivanjem bratske krvi. Vsi delajo, vsak po svojem znanju in sposobnosti.

Slišal sem, dragi prijatelj, da se pri vas govori mnogo proti nam, da smo banditi ki ropajo in požigajo, ki ne spoštujejo niti vere, niti privatne lastnine. Povem ti po pravici, dosti vsega sem videl, ker sem eden od onih 200.000 internirancev, ki so šli skozi fašistične ječe in taborišča po Italiji in nas je sedaj majhen del na svobodi in v vrstah Narodno-osvobodilne Vojske in Partizanskih oddelkov v Jugoslaviji. Mi smo redna, disciplirana in dobro organizirana vojska maršala Tita, ki se bori za ljudsko svobodo in boljšo bodočnost. Spoštujemo tuje stvari, a s svojimi se ponašamo. Imamo najstrožje zakone zoper kršitelje javne morale. Vera je svobodna in narodne svetinje spoštujemo. Imamo v svoji vojski vojaške duhovnike. Mnogo jih je na terenu in v borbi. Še več, v svoji sredini imamo nekoliko višjih cerkvenih dosojanstvenikov, kakor zagrebška kanonika dr. Rittig in dr. Lončar, a moj škof, dr. Srebrnič se je izjavil za partizanski pokret kot edini pokret za osvobojenje. Ne veruj lažni propagandi peščice beograjskih beguncev, ki so nas izdali in ki ves čas naše borbe živijo brezbrižno in udobno nekje v inozemstvu, prepuščajoč mučeni narod usodi vojne vihre. Oni bi se radi vrniti po končani vojni v iste naslanjače, kjer so sedeli pred vojno in na ista mesta, kjer so nekdaj kradli ljudsko premoženje. Kasno, pa vendar o pravem času je ljudstvo odprlo oči in vzelo v svoje lastne roke krmilo svojega broda in ne bo več dovolilo, da ga vodijo sebičneži, katerim je bil ideal lastni interes, ne pa narodov blagor.

K koncu, dragi prijatelj, še nekaj: kadar se razgovarjaš s svojimi prijatelji tam, povej jim resnico on naši domovini, kakor ti pišem. Reci jim, da se približuje dan vstajenja našega tlačenega in izkrvavljenega naroda. Ljudsko vstajenje prihaja! Zora se svita in že se vidijo prvi obrisi sončnega dne svobode. S pomočjo naših velikih zaveznikov, bratske Rusije, Amerike in Anglije in z našimi napori in s pomočjo Pravice Božje, bomo zmagali. Naša domovina, federativna Jugoslavija bo postala svobodna. Oživela bodo naša požgana sela, povrnile se bodo razgnane družine nazaj v svoje domove, sovražnik bo premagan, a mi svobodni v miru svoji na svojem.

Pozdravlja te,
Josip Volarič
brig. vojaški duhovnik
Zona operacij, 7. V. 1944.

Iz Urada
Odbora Kanadskih Južnih Slovanov

NEKOLIKO POTREBNIH NAVODIL

Do danes rezoltat v pogledu pomoči Narodno-osvobodilnemu gibanju Svobodne Jugoslavije, bi bil naslednji:

Prvič, skupna vsota obljubljenih Zaveznic znaša $180.000 in drugič, vstanovljena je solidna organizacija (Svet Kanadskih Južnih Slovanov) za moralno in materijalno pomoč Svobodni Jugoslaviji.

Toda, napačno bi bilo misliti, da je Svet Kanadskih Južnih Slovanov vstanovljen le radi tega, da zbere omenjeno vsoto in pa omeji svoje delovanje izključno na obseg kanadskih Južnih Slovanov.

Mi moramo to plemenito delo proširiti na vse druge narodne skupine, zlasti pa kanadski narod. Simpatije za osvobodilno gibanje maršala Tita, so ogromne. Tisoči ljudstva raznih narodnosti, so pripravni podpirati ga. In vse kar je potrebno z naše strani je to, da se mu približimo in zaprosimo pomoč. Ta korak bo zahteval seveda truda in napora, toda če vsaj delno primerjamo trplenje in muke skozi katere so šli in gredo naši bratje in sestre v stari domovini, tedaj se moramo ravno z veseljem prijeti tega dela.

V zvezi z tem smo zadnje dni razposlali posebna pisma vsim organizacijam Južnih Slovanov, sicer onim, katerih naslov imamo pri rokah. Zaeno nam je pripomniti, da bomo naloge ki jih je konvencija postavila pred nas privedli k ostvaritvi, le ako bomo dobro organizirani in se tudi pripravili.

Pristopiti k delo moramo takoj. Tu naj navedemo nekoliko neposrednih nalog, katerih se moramo prijeti.

Prvič: Kjer koli so naše organizacije, ki so pripravne pomagati Narodno-osvobodilni pokret, je potrebno od predstavnikov teh organizacij vstanoviti Združeni Odbor Sveta Kanadskih Južnih Slovanov. Kako organizirati tozadevne odbore in ali je potrebno sklicati javno zborovanje cele naselbine, je odvisno od prijateljev naklonjenih tega gibanja, da podvzamejo korake.

V naseljih kjer ni naših organizacij in kjer ni možnost za vstanovitev večjih odborov, se lahko vstanovi grupa v katero lahko pristopijo vsi poedinci naklonjeni temu gibanju in pa voljni pomagati stvar naših narodov.

Drugič: S zbiranjem ponošene obleke, obutve itd., je potrebno začeti takoj. Neke naselbine so v tem oziru dosegle prav dober uspeh, kjer pa se ni z tem delom še začelo, je potrebno podvzeti vse korake za pričetek tega dela.

Nadejamo se kaj v kratkem naznaniti naslov, kam se naj pošlje zaboje obleke in obutve.

Tretjič: Denar namenjen za pomoč Svobodni Jugoslaviji, se lahko izda edino za svrhe, katerim je namenjen. To je odlok konvencije in obenem pravičen. Toda za večji uspeh kampanje, je potrebno obvestiti kanadsko javnost, da smo kanadski Južni Slovani v zvezi z tem vstanovili posebej organizacijo in da je edino ta organizacija odobrena z strani večine našega naroda v tej deželi, katere je glavni cilj in svrha pomagati Narodno-osvobodilno gibanje maršala Tita, brez kakšne koli omejitve ali pa rezervacij.

Brez najširših ljudskih vezi, raznih narodnih skupin in kanadskega naroda v splošnem, ni mogoče pričakovati dober uspeh kampanje. To je obenem razlog, da Izvršni Odbor postavlja omenjene naloge kot najvažnejše, za zbiranje posebej potrebni administrativni fond, kateri bo omogočal odboru in našemu gibanju, da pravočasno podvzame vse potrebne korake obvestiti kanadsko javnost o našem delu in njegovi potrebi.

Kot organizacija bi lahko začeli s zbiranjem prispevkov za Jugoslavijo. Potrebno pa je kot smo omenili, da pomagajo najširši sloji ljudstva. In za kaj takega je potrebno dovoljeno od kanadskih oblasti in radi tega bo pa šla v kratkem delegacija v Ottawo, katero smo izvolili na konvenciji.

Mi se nadejemo dovoljenje dobiti, toda če ne bomo podvzeli po že omenjenimi navodili vstanoviti potrebne odbore v naseljih, organizirati grupe in skupine voljne pomagati našim narodom v starem kraju, zainteresirati javnost in ljudstvo o teh vprašanjih, mi nemoremo pričakovati večjega uspeha edino na podlagi dovoljenja. Zato je potrebno za dober uspeh dela, tudi potrebnih moči, mož in žena, vsih zainteresiranih v eno močno skupino Združenih Kanadskih Južnih Slovanov.

Storite čimprej in čimveč v vaši naselbini!

S. Miošič, gl. tajnik.

Vse denarne, čekovne itd. nakaznice je nasloviti:

"Canadian Free Yugoslavia Fund",
319 Bay St., Room 108.
Toronto 1, Ontario.

NA ZATAJI SLOVENSKEGA JEZIKA

St. Catharines — Zdi se mi vredno da opišem dogodek, ki se je dogodil v našem mestu, namreč radi slovenskega odgovora za kozarec piva v obraz. Bilo je takole.

Včeraj oziroma 14 tg.m., zvečer po večerji se sprehajam po mestu in srečam svojega rojaka in prijatelja. Po kratkem dogovoru sem povabil ga na kozarec piva v bližnji hotel.

Ker Slovenci nismo naučeni postajati po vogalih ulice, se raje pogovarjamo za kakšno mizico, tako sva z mojim prijateljem stopila v Lincoln Hotel. Sedeva se k prazni mizici in pokličeva dva kozarca piva za vsakega. Natakar je najino naročilo v kratkem tudi prinesel. Začela sva se pogovarjati o našem delu, življenju itd.

Pri sosednji mizici sedita dva možaka, srednje starosti, se pogovarjata in pijeta. Mi dva se nisva dosti ozirala na njih razgovor, temveč se pogovarjala med sabo po svojem. Kar naenkrat zaslišim od tiste sosednje mize: "Talk English". Nisva se dosti zmenila za tak iziv, se pa med tem obrne proti nama eden od prej omenjenih in vpraša: "kakšne narodnosti sva? Odgovorim, da sva Slovenca iz Jugoslavije, na kar naju nahruli češ, da morava govoriti angleško. Posegel sem v besedo in odvrnil, to pač ni tvoja briga in sedi se nazaj k svoji mizi, naju pa pusti pri miru. Dotični je ubogal in nadaljeval razgovor v nerazločnem jeziku, ter kazal z prstom na naju svojemu kolegi.

Z svojim prijateljem nisva polagala večje pozornosti in ne sluteč nič hudega, vrže meni njegov kolega od sosednje mize poln kozarec piva v obraz, da sem bil seveda moker. Izbrišem si oči in posušim obraz in pristopim k sosednji mizi rekoč: "Zakaj je vrgel kozarac piva meni v obraz, kaj sem mu zakrivil? Rekel je: Because you not talking English". Nisem smel dolgo čakati, ampak pristopil sem k njemu in za plačilo poravnal z pravo "slovensko zaušnico", da se je prevrnil čez dve mizi, njegovega kolego pa potleh.

Danes sem zvedel, da to nista bila Angleža, ampak tukajšna Nemca, katera sta se z jezo ponesla na naju, ko sva povedala da sva Jugoslovana.

Drugega ni bilo nič in ta dogodek je bil vse skupaj v dobri četrt uri. Pristopil je k naju gospodar, ki je vse to opazoval in omenil, da bi ga moral bil poklicati ven, na dvoboj. Odgovoril sem gospodarju: "Slovenci plačamo za storjeno krivico na licu mesta"!

Z mojim prijateljem sva se podala lepo mirne poti in vesti čez vrata in zapustila sva Hotel.

Ta dogodek sem napisal samo zato, če se še kateremu našemu rojaku pripeti kot meni, rečem samo to: "Ne zataji slovenskega jezika"! Za pravico se bomo pognali ne glede na to, kako bomo vporabili priliko za samoobrambo.

Pozdrav vsem čitateljem Edinosti.

Louis Zevnik.

SMRT PREKINILA NIT ŽIVLENJA K. PEZDIRC

Noranda — Cenjeno uredništvo Edinosti! Prosim vas da priobčite ta dopis v našem priljubljenem listu Edinost.

Tukaj v severni legi naše prostrane domovine, kjer vživamo kaj malo poletja, mnogo več mrzlih in snežnih dni, se kaj radi pogovarjamo o pikniku, kakem izletu itd., v zato primerni dobi. Človek se osveži v prosti naravi in bolj vesel je tudi njegov pogovor z soznanci in prijatelji, posebno pa v družbi edinstva in bratstva.

Tako smo prišli do zaključka, da priredimo skupni piknik z sobrati Hrvati in Srbi, tudi mi Slovenci, oziroma odsek Zveze Kanadskih Slovencev. Piknik se bo vršil na dobro znanom prostoru na farmi pri rojaku Tony Prijatelj, v nedelju dne 1 julija. To je pa obenem naš narodni praznik v novi domovini in njegov pomen sega v zadnje stoletje s združenjem vsih provincij v državni sestav.

Piknik bo za pomoč našemu ljudstvu in njegovi armadi pod vodstvom maršala Tita, za narodno svobodo in enakopravnost. Tem potom so vabljeni vnaprej Slovenci in Slovenke, sobrati Hrvati, Srbi in drugi Slovani, da nas ob tej priložnosti obiščejo in pomagajo k skupnemu napredku.

Tem potom naznanjam tudi žalostno vest, da je po dvodnevni bolezni prekinila nit življenja neizprosna smrt naši priljubljeni rojakinji Karolina Pezdirc. Ta žalostna vest, ki se z naglico razširila v naši naselbini in marsikateremu šla na srce in do solz, je bila tako iznenadna, da no bilo mogoče verjeti tej britki resnici. Kako je bila pokojnica priljubljena med nami in drugimi Slovani, nam je pričal njen pogreb z veliko povorko avtomobilov in pa na krsti 36 vencev. Pokojnica je umrla 12 junija. Rojena je bila dne 4 februarja 1915 v vasi Drašiči pri Metliki, (dekliško ime K. Guštin).

Pokojnica je bila najlepše ženske starosti 29 let in članica odseka H. B. Z. Žalujoči za pokojnico ostaja njen soprog John Pezdirc, član odseka V. P. Z. Bled, član Z. K. S. in tri leta star sinček, član mladinskega odseka V. P. Z. Bled. V poslovitev njih ljubljene matere in soproge, so bili položeni venci od društvenega odseka "Triglav" št. 14 V.P.Z. Bled, odseka HBZ., od Zvez Kanadskih Slovencev in Hrvatov.

Ker smo člani od Z. K. S. vsak nekaj prispevali v to svrho, njih imena so nasled- Strnad, Jack Modic, John nja: Karol Pugelj, Frank Novak, Frank Skopin, Alojz Rozman, John Skopac, John Flajnnik, Joe Bauer, Ludvik Strah, Frank Perušek, Frank Kebe, Anton Obreza, Joe Kajfeš, Joe Grendovec, John Barič, Martin Kenik in Jack Drobnič. Omenjeni vsak je prispeval v to svrho po en dolar. Ker mi pa niso znana imena drugih darovalcev, poročam imena darovalcev ki so obenem člani organizacije.

Tebi draga rojakinja, ki si zapustila svojega žalujočega soproga in nedoletnega sinčka in odšla od nas za večno tam, kjer ni trpljenja in ne muk, izrekamo naj Ti bode lahka zemlja in počivaj v miru draga Karolina, soprogu in Tvojemu sinčku naše globoko sožalje.

Jack Modic

Veliki piknik v Port Arthurju

Odseki organizacij treh bratskih Zvez prirede piknik v nedeljo dne 9 julija, na dobro znanem mestu "Current Riwer."

Poleg dobrega prigrizka, namreč na ražnju pečenke, lahke pijače, bodo razne igre, kakor tudi za ples bo igrala dobra godba.

Ker je to prvi piknik v tej sezoni in obenem skupno Slovencev, Hrvatov in Srbov, uljudno vabimo vse, Slovence, Hrvate, in druge Slovane, da se vdeleže piknika omenjenega dne.

V slučaju slabega vremena, se bo vršila zabava v naši dvorani 316 Bay St., Port Arthur.

Prireditveni Odbor:

POPRAVEK

V zadnjem iztisu lista je prišlo do pomote z podpisom dopisnika iz Kirkland Lake. Mesto, Joseph Vidmar, pravilno se glasi: Josiph Vintar, blagajnik odseka Zveze Kanadskih Slovencev.

Prosimo da se gornje upošteva, ured.

Imenik prispevateljev za pomoć narodom Jugoslavije

Timmins, Ont.

Odsek Zveze Kanadskih Andrej Doplihar Slovencev Slovencev	$100.00
Frank Brkopec	100.00
Andrej Doplihar	100.00
Tony Slak	50.00
Joe Starich	50.00
Ignac Zupančič	50.00
Matt Plut	50.00
Peter Kotze	50.00
John Oblak	50.00
Martin Bajuk	50.00
Joe Sustar	30.00
Janez Lavrič	25.00
Frank Baraga	25.00
Martin Rezek	10.00
John Centa	10.00
Joe Virc	10.00
Joe Mavec	10.00
E. Sshaffer	10.00
Mike Maurin	10.00
Anton Plut	10.00
Joe Balant	5.00
Louis Turk	5.00
A. Ilersich	5.00
Anton Hočevar	5.00
Joe Jarc	5.00
John Kraševec	2.00
Joe Kobe	2.00
A. Spreitzer	2.00
Joe Gornik	2.00
Peter Smuk	2.00
J. Zadnik	1.00
M. Kolisnyk	1.00
Ana Turk	1.00
Skupno	**$838.00**

So. Porcupine, Ont.

Joseph Vidmar	$50.00
Jurij Klepec	50.00
Tony Kraševec	30.00
Alojzij Vesel	30.00
Anton Pašič	25.00
Jakob Zadnik	20.00
John Rogina	10.00
Skupno	**$215.00**

Schumacher, Ont.

John Zupančič	$50.00
Joe Kobe	5.00
Skupno	**$55.00**

St. Catharines in okolica

Odsek Zveze Kanadskih Slovencev	$250.00
Odsek Novo Mesto št. 12, V. P. Z. Bled	50.00
John in M. Cesar	50.00
John in K. Urbanic	50.00
Joe in K. Progar	50.00
John Kump	50.00
Eli Milakovich	50.00
Lojze Bavdek	30.00
Joe in Ana Plut	25.00
L. Kobetich	25.00
Joe in B. Novak	25.00
Tom in A. Žepič	25.00
Peter Stydohar	25.00
Matt Mestek	25.00
John Žalec	25.00
Frank in K. Rezel	25.00
R. Pechavar	25.00
Joseph in M. Barich	25.00
L. Anzeljc	25.00
Joseph Kolenc	25.00
Anton Pezdirc	25.00
J. Krize	25.00
Frank Dermasha in družina —	25.00
Leo in M. Makše	25.00
Vencent in E. Lesjak	25.00
John in M. Gerden	25.00
Frank in M. Pintar	25.00
Louis in K. Pirc	25.00
Peter Gersich	25.00
John in R. Črnič	25.00
Vladimir Dim	20.00
John Horvat	20.00
Frank Ostrbenk	20.00
Jos. Pogorelc	20.00
Anton Hren	20.00
Joseph in F. Krajc	20.00
A. Turk	20.00
Anton Stefanich	20.00
Jos. Antonich	20.00
Joe Celar	20.00
John Mulec	20.00
Joseph Sladich	15.00
Frank Peček	15.00
Joe in M. Primozich	15.00
Peter Rogina	15.00
Anton Skoff	15.00
Joseph in M. Pecek	15.00
Vincent Urbanic	15.00
Anton in Franca Ilc	15.00
Louis Bukovec	10.00
Frank Kramar	10.00
Frank Mikolich	10.00
Fred Sersen	10.00
Louis Brajer	10.00
Tony Bozich	10.00
John Bartol	10.00
Albin Zagar	10.00
Anton Oblak	10.00
Vinko Pogachar	10.00
John Saje	10.00
Joseph Vesel	10.00
Tony Pechavar	10.00
John Madronich	10.00
D. Radmelich	10.00
J. Levstek	10.00
Franc Zgonc	10.00
F. Champa	10.00
John Tezak	10.00
Louis Zevnik	10.00
A. Vrscay	10.00
John Perne	5.00
L. Sopsič	5.00
John Pirc	5.00
L. Lavšin	5.00
L. Vaselek	2.00
Skupno	**$1727.00**

Kirkland Lake, Ont.

Odsek Zveze Kanadskih Slovencev	$150.00
Frank Marušic	100.00
Matija Otoničar	50.00
Frank Urbas	50.00
Anton Novak	50.00
John Zalec	50.00
John Kordish	50.00
Anton Lavrič	50.00
Joe Rauch	50.00
Joseph Vintar	25.00
Joe Piskur	25.00
Louis Levstek	25.00
Joseph Kordish	25.00
Anton Kraševec	25.00
Joe Francelj	25.00
Vinko Vidrih	25.00
Frank Klemenčic	25.00
Anton Prevec	20.00
Skupno	**$820.00**

Noranda, Que.

Odsek Zveze Kanadskih Slovencev	$50.00
John Novak	50.00
John in R. Flajnik	50.00
Frank in F. Strnad	45.00
Dar društva Slov.	25.00
Karolj Pugelj	25.00
Frank Japelj	20.00
Jakob Modic	20.00
Anthony Obreza	20.00
John Pezdirc	15.00
John Kastelic	15.00
JohnPezderc	15.00
Martin Stankovic	15.00
Anton Kastelic	15.00
Vinko Sustar	12.00
Joe Krajfež	10.00
Jožef Kramar	10.00
John Barich	10.00
Joe Smuk	10.00
Jakob Drobnich	10.00
Martin Videtich	10.00
Ludvik Strah	10.00
Frank Likevic	10.00
Martin Kenik	10.00
Frank Barich	5.00
L. Rozman	5.00
Peter Pugelj	5.00
Joe Bauery	5.00
Skupno	**$507.00**

Rouyn, Que

Frank Drobnich	$10.00
John Vrščaj	10.00
Skupno	**$20.00**

Cargary, Alta.

Martin Rascan	$50.00
Joe Matas	50.00
Tony Križman	50.00
John Bayuk	25.00
Frank Gasperic	25.00
Matt Zalec	25.00
Tony Scheneller	25.00
Matt Flajnik	25.00
Joe Rauch	25.00
Joe Perše	25.00
Peter Stefanc	10.00
Frank Benčina	10.00
Joe Gradicha	10.00
Anne Hozjan	10.00
Joe Jarabets	5.00
Skupno	**$370.00**
Celotna vsota:	**$4.552.00**

ZAHVALA DAROVALCEM V ST. CATHARINES

St. Catharines — Tem potom se želim iskreno zahvaliti v imenu odseka Zveze Kanadskih Slovencev vsem darovalcem za pomoč našim bojujočim bratom in sestram v stari domovini. Zahvala gre vsem enako ne glede kako je kdo priložil, kajti tudi borba naših bratov se ne deli na dele, pač pa po zavesti in pa po sposobnosti skupno zalagajo vse z čem razpolagajo in jim je pri rokah v težki in naporni borbi.

Tukaj v St. Catharines, Jorda, Beansville in okolici je 76 Slovencev in Slovenk prispevalo skupno vsoto $1,-727.00. Seznam darovalcev izide posebej.

Torej to je naš prvotni delež in skupno namenjen za pomoč našim bojevnim bratom in sestram v starem kraju. V načrtu so še druge zabave itd., kakor je že naznanjeno posebno skupni piknik, ki se vrši dne 23 julija skupno z sobrati Hrvati na dobro znanem mestu pri naših vrlih rojakih na farmi, pri Plutu in Kumpu. Tudi to je namnejno za pomoč za stari kraj. Prepričan sem, da ne bo nič odveč raje premalo. Zato vsak po svoji zmožnosti prispevajmo ob vsaki priliki v to plemenito svrho, katera je obenem življenjskega pomena za nas vse skupaj.

Naj tem potom omenim, da sem dobil globoke vtise na vstanovni konvenciji kanadskih Slovencev, Hrvatov, Srbov, Macedoncev in Bolgarov, za pomoč narodu in armadi pod vodstvom maršala Tita. Bilo je res narodno zborovanje, katero je prevevala narodna volja, edinstvo in pa pripravnost stati na strani pravične borbe naših narodov v starem kraju, dokler ne bo zmagan sovražnik in narod res vžival plod svoje krvave borbe.

Delegati so drug za drugim poveličevali eno mislenost in edinstvo, med nami. Ohranimo to lepo narodno prisego z našim delom in požrtvovalnostjo za popolno uresničitev konvenčnih sklepov.

John Črnič.

Pregovori o formiranju Jugoslovanske vlade

(Iz prve strani)

nja in polagajo svoje trditve na podlagi narodnih zahtev. Narod zahteva federativni oblik vlade in se je za tak oblik že jasno opredelil na osvobojenem ozemlju in nedvomno da v tem deli istomišlenje z ogromnom večinom jugoslovanskih ljudstev. Vsiljevati narodu nekaj kar je popolnoma zavrgel in kar postaja v zreiosti dobe samo ob sebi smešno, je nemogoče in narod ne bo kaj takega tudi sprejel. Edino logičen zaključek in pa skrajni čas je, priznati vla- do maršala Tita, kot edino predstavnico narodov Jugoslavije in z tem enkrat rešiti notranjo zavozlanost, katero poveličujejo krogi okrog kralja, da bi na ta način rešili svoj prestiž in pa zasegli vsaj delno oblast.

Vprašanje kralja samega, je narod v Jugoslaviji rešil. Ogromna večina je podprla odlok Antifašističnega Sveta Narodnega osvobojenja, da se to vprašanje odloži enkrat po vojni in da priložnost pri splošnih volitvah narodu, da izreče svojo besedo o obliku federativne ali ua kraljevske vlade. Ta odlok je bil že nekajkrat izjavljen z strani Antifašističnega Sveta in pa narodnih voditeljev, kar pomeni, da ne vsebuje kakršnega koli kompromisa in da ga je mogoče izpremeniti le pri splošnih volitvah naroda. To pa zadostuje, da si na objektiven način pojasnimo tudi sestav vlade o katerem so razna pročila, toda površna in neobjektivna.

VELIKI PIKNIK V NORANDI

Priredi šest tukajšnih slovanskih organizacij za pomoč našim narodom in Narodno-osvobodilni armadi pod neustrašenim vodstvom maršala Tita.

Na pikniku bo poleg dobrih jestvin, tudi razne druge zabave in pa za ples bo igrala izvrstna godba. Piknik se vrši na dobro znanem mestu pri našem rojaku na farmi, Klin-Wood, dne 1 julija.

Uljudno vabimo vse Slovence, Hrvate, Srbe in vse druge Slovane, da nas ob tej priložnosti posetijo in z tem pomagajo celotnemu uspehu.

Odbor.

Širite čitajte in postanite naročnikom Edinosti

Junaška obramba Sevastopola

Spisal Podadmiral, F. Oktyabrsky

(Prevedel J. Smrke)

Ko so zagledali letalo Ivanova, katero je letelo nasproti, so se razdelili. En je zavil na desno in tega je Ivanov napadel od spredaj. Fašist je odgovoril z ognjem. Ivanov je izstrelil še eno salvo in fašistična strojnica je utihnila. Bilo je jasno, da je bil strelec strojnice ubit. Sedaj je bilo lažje izpolniti napad. Ampak na nesrečo se je izkazalo da to ni mogoče, ker Ivanovu je pošla municija. Še vedno je zasledoval sovražno letalo, ki se je pripravljalo da se obrne in nadaljuje svojo pot, ter vrže svoj tovor bomb na mesto.

Sovražno letalo je pospešilo brzino, toda Ivanov tudi nj dolgo premišljal, ampak se vedno bolj mu približeval. Dvajset metrov, petnajst in končno pet metrov razdalja je ločila propelor njegovega letala od Henkelna. Tok zraka od fašističnega propelorja je povzročil, da se je njegovo letalo gugalo kot veslalni čoln na razburkanem morju. . .

Dva metra . . . en meter. . . . Njegova volja je bila napeta do skrajnosti. Ivanov je postal solidna tvorba energije. Navsezadnje še en pritisk in njegov propelor je odsekal rep Henkelnu. Potegnil je za kontrolno napravo, se je začel vzdigovati. Vse je bilo v redu pri njegovem letalu, toda spodaj se je z naglico vrtel proti zemlji Henkel in v močnem tresku eksplodiral.

To je konec prvega letala v katero se je Ivanov zaletel z svojim letalom.

Vrnil se je iz tega spopada, kateri je ovekovečil njegovo ime pri celi Črnomorski floti, kot iz navadne patrolne službe. Krožil je nad letališčem gladko, spuščal se je nižje in nižje ter izvrstno pristal. Zatem je prišel drugi spopad.

Skupina Junkerjev, je brzela na svoji poti, da bombardira mesto. Ivanov je razbil razporedbo bombnikov in vzel enega na tarčo, da obračuna z njim, Sovražno letalo je vrglo bombe v morje z namenom da samo sebe reši. Toda zastonj. Ivanova strojnica je pričela svoj posel, ter obdelevala brez usmiljenja "Junker", kateri je kaj kmalu v plamenu ognja treščil na zemljo.

Na potu nazaj, ko je bil že blizu svojega letališča, Ivanov je opazil neko drugo sovražno letalo, ki se je bližalo mestu. Bilo je izdelka Dornier 215. Ivanov se je vzdignil proti sovražnemu letalu. Odprl je ogenj, ko je bil že prav blizu ogromnega "Dornerja". Municija mu je skoro pošla. . . Fašistično letalo je poškodovano, ampak ni zbito iz zraka. Še vedno je moglo letiti dalje. Še enkrat je Ivanov postal tvorevina energije. Njegove roke, oči in pa preciznost mehanizma. To je bilo drugo letalo v katerega se je zaletelo Ivanovo letalo. Dornier je z ogromnim šumom brezciljno brzelo navzdol proti morju, ampak tudi Ivanovo letalo je letalo za njim. . . .

Ta neustrašeni preizkušalec bojne kvalitete letalca, kateri se je dvakrat poslužil načina, katerega se ni upal sovražnik vporabiti, je to pot rabit njegov lahki propelor in se zaletel v letalo ogromne velikosti. Njegovo letalo je bilo zmožno da vzdrži strčenje.

V enem samem tednu je Ivanov zbil štiri sovražna letala, vključno dva v katere se je zaletel.

Ljudje se še vedno spominjajo imena mož, kateri so skoraj stotetja nazaj prisilili vso Evropo, da je priznala Sevastopol, kot simbol poguma in hrabrosti sinov Rusije — imena Makimova, Kornilova, Koška. . . . In sto let od danes se bo spominjalo Sevastopol z imeni njegovih junakov Sovjetske Unije, Jakoba Ivanova, kakor tudi drugih imen in prvakov odličnega mesta Sevastopol.

Pet mornarjev
Višji politični častnik, N. Kogut

Nepodobno delo, katero je izvršilo pet mornarjev Črnomorske flote, kateri so branili Sevastopol, je bilo zopet in zopet pretresano in se je raznašalo od ust do ust v pogovoru. Ampak dosedaj še nikdo ni vedel imena mož, kateri so z svojimi telesi sprečili pot fašističnim tankom, na enem delu sevastopoljske fronte. Zgodilo pa se je, da se smo seznanili s komisarjem, kateri nam je povedal celo povest tega junaškega čina.

Z ceno ogromni izgub, so fašisti zasedli obvladajočo višino severno od D. Od tukaj je sovražnik držal pot do naših postojakov v neprestanem ognju.

(Se nadaljuje prihodnjič)

Govor urednika Edinosti na konvenciji

(Iz 2 strani)

sicer v neznatnih skupinah rujejo po naselbinah ustvarjajoč nezaupanje pokretu za zbiranje pomoči narodu v starem kraju. Taka navodila so skuhana in spečena v protinarodnih krogih begunske vlade in njenih prirepnikov ter na umeten način servirana po narodnih presodnikih, rdečem strašilom in nadstrankarskimi zmotami. Danes ni vprašanja kaj si, kdo si in kateri stranki pripadaš, ampak kaj delaš? Na kateri strani bojne črte se nahajaš, ali z narodom ali pa z fašizmom in narodnimi izdajalci. Da — to je vprašanje. Najlepši izraz da smo na strani naroda skupno je ta narodna manifestacija, katera bo nedvomno najmočnejši glas, da se zbudi še slednji zaspanec da bi ne bil znan med nami nevrednež narodnega glasu.

Na tem mestu izjavljam bratje in sestre, da bodo strani Edinosti, na široko odprte temu veličanstvenemu gibanju kanadskih Južnih Slovanov vprid narodni osvobodilni borbi v starem kraju. Enako bo podvzel glavni odbor Zveze, da se bodo sklepi te obče-narodne Zbornice, dejansko v besedi in v delu oživljali vse do času, dokler ne bo zmagana fašistična zverina, povrnjena narodna imovina narodu in njegovim resničnim predstavnikom, dokler ne bo zmečkana tudi poslednja snet nadnaravnikov, raznih izdajalcev popolnoma odstranjena za večno.

V tem pravcu dela si podajamo bratsko roko z sobrati Hrvati, Srbi in raznimi drugimi narodi v svrho uresničitve največjih idealov ki so jih kdaj koli polagali Slovani z močno svojo zaveznico Sovjetsko Unijo, mogočnimi zavezniki Anglije in Amerike — za svobodo in enakopravnost narodov. Za novo, srečno in blagonostno federativno Jugoslavijo!

VELIKI PIKNIK V TIMMINSU

Katerega priredi šest tukajšnih Slovanskih organizacij v nedeljo dne 25 junija, na dobro znanem mestu GILLIES LAKE, zaprav prirodni ledini komaj dve milji zunaj mesta Timmins.

Na pikniku bo razne zanimivosti poleg plesa, jestvin in pijače, je v tekmi za prvo mesto 6 kraljic piknika. Čisti dobiček je namenjen Narodno-osvobodilni in Partizanski vojski ter narodu v splošnem v Jugoslaviji.

Vdeležimo se svi! Pokažimo se res zvestih sinov in hčera našega junaškega naroda z našo požrtvovalnostjo!

Vsi na piknik v nedeljo dne 25 junija!

Prireditveni ODBOR: